

hu

Európai Unió
Regionális politika

info regio

| 25. szám | 2008. március |

panorama

**Regionális politika,
fenntartható fejlődés
és éghajlatváltozás**

Tartalom

Regionális politika, *fenntartható fejlődés* és *éghajlatváltozás*

Fenntartható fejlődés és regionális fejlesztés – az éghajlatváltozástól egy újfajta energiaszemléletig

Az éghajlatváltozás – és annak termelési és fogyasztási szokásainkra gyakorolt hatása – egyre fontosabb helyen szerepel a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos politikában.

Regionális alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz: kihívás az európai területrendezés számára

Európában csak jól időzített, megfelelő és költséghatékony alkalmazkodási intézkedések révén lehetséges az éghajlatváltozás embereket és ökoszisztémákat fenyegető káros hatásainak elkerülése vagy mérséklése.

Régióközi együttműködés a fenntartható fejlődés érdekében

A „Regionális Fejlesztési Programok Zöldítése” (Greening Regional Development Programmes, GRDP) elnevezésű hálózat olyan termékeket fejlesztett ki, amelyek segítségével az állami szervek kellő súlyt fektethetnek a környezetvédelmi kérdésekre a helyi és regionális fejlesztés során.

Akcióban az ERFA: Egyesült Királyság, Ausztria, Görögország, URBACT

Első kézből: Lengyelország

Riport: Jó úton egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé

Kelet-Anglia azon kevés európai régiók egyike, amelyeknek előreláthatólag sikerül megvalósítaniuk az Európai Bizottságnak a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére vonatkozó szigorú célkitűzéseit.

Első kézből: Kanári-szigetek (Spanyolország)

Akcióban az INTERREG

3

7

10

13

14

16

20

21

Fotók (oldalszámok): Európai Bizottság (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Címlap: A Nesztosz folyót érintő projekt: Thissavros-gát az öntözővíz és energia iránti igény ellátására (együttműködésben Bulgáriával), Drama (Görögország). E szám szerkesztésében részt vettek: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Felelős szerkesztő: Ana-Paula Laissy, Európai Bizottság, Regionális Politikai Főigazgatóság. Ez a magazin német, angol és francia nyelven, újrahasznosított papírra nyomtatva jelenik meg.

A tematikus dosszié az Európai Unió 22 nyelvén, a következő internetes címen érhető el: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
A szövegek személyes nézeteknek adnak hangot, melyek nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság véleményét.

Fenntartható fejlődés és regionális fejlesztés – az éghajlatváltozástól egy újfajta energiaszemléletig

Az éghajlatváltozás – és annak termelési és fogyasztási szokásainkra gyakorolt hatása – egyre fontosabb helyen szerepel a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos politikában. A regionális fejlesztés terén szintén központi szerepet játszik ez a napjainkig példa nélkül álló kihívás, amely ugyanakkor lehetőségeket is rejt magában az európai régiók számára innovációs és a munkahelyteremtési kapacitásuk szempontjából.

Egy 530 MWh energia előállítására alkalmas napelemes rendszer Blons-ban (Ausztria)

A „fenntartható fejlődés”, amely a gazdasági, szociális és környezetvédelmi szempontok összhangjára épül, már régóta az uniós politika alapvető célkitűzései között szerepel. Napjainkban egy nagyon fontos probléma került a figyelem középpontjába: az éghajlatváltozás¹. A klímaváltozáshoz vezető folyamatok többféle területhez (levegő, víz, talaj, biodiverzitás), illetve ágazathoz (közlekedés és építőipar, gyártás és mezőgazdaság) köthetők, az energia azonban valamilyen módon mindegyikhez kapcsolódik. Az energia ma nagyrészt fosszilis tüzelőanyagokból származik, melyek egyrészt az üvegházhatás egyik legfőbb okozói, másrészt csupán korlátozott mértékben állnak belőlük rendelkezésre

tartalékok. Ebből a helyzetből az következik, hogy az EU külső energiaforrásokra szorul, s ezáltal ki van szolgáltatva a hullámzó energiaáraknak.

Teljesen indokoltnak tűnik tehát, hogy az energia és az éghajlatváltozás témája kiemelt helyen szerepeljen az Európai Unió Tanácsa által 2006-ban elfogadott, fenntartható fejlődési stratégiában felsorolt hét fő kihívás között. A stratégiában említett másik hat kulcsfontosságú kihívás: fenntartható közlekedés, fenntartható fogyasztás és termelés, a természeti erőforrások megőrzése, egészségügy, társadalmi befogadás és demográfia, valamint globális szegénység.

(1) A Bizottság zöld könyve a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz Európában – Az uniós fellépés lehetőségei (COM/2007/354 végleges); és a PESETA projekt – Az éghajlatváltozás következményei Európában: <http://peseta.jrc.es/>

A Bizottság első jelentése a fenntartható fejlesztési stratégiáról

Az Európai Bizottság 2007. október 22-én fogadta el a fenntartható fejlesztési stratégia eddig elért eredményeiről szóló első jelentését². Bár az előrelépés összességében szerénynek mondható, az európai és nemzeti politikák terén tapasztalható fejlődés már több bizakodásra ad okot, különösen az energia és az éghajlatváltozás terén. A Tanács által 2007 márciusában elfogadott új integrált politika fontos

európai szintű intézkedésnek bizonyult. Szinte mindegyik tagállam kidolgozott valamilyen stratégiát az éghajlatváltozás elleni küzdelemre.

A gépjárművek teljesítményét érintő fejlesztések dacára az üvegházhatásért felelős gázok kibocsátása továbbra is a GDP-vel arányosan növekszik. A fenntartható termelés terén elért eredményekről nehéz átfogó értékelést nyújtani. Miközben egyre több cég kínál fenntartható termékeket és szolgáltatásokat, és egyre több kezdeményezés sarkallja a gyártókat ökoteknológiák és ökocímkek használatára, még mindig rengeteg a kiaknázatlan lehetőség. Ami pedig a természeti erőforrásokat illeti, a helyzet meglehetősen vegyes és összetett. A leginkább érintett területek: talajminőség, biodiverzitás, tengeri erőforrások stb.

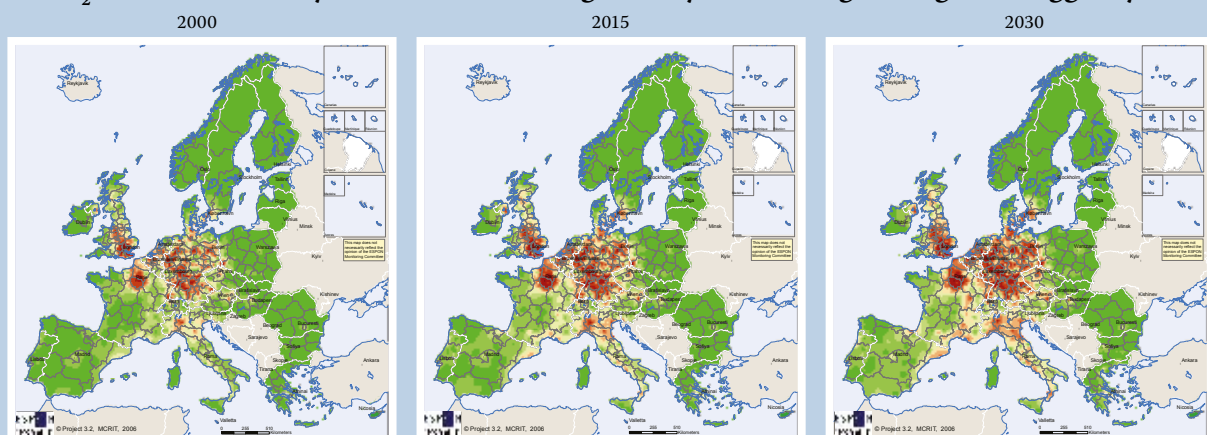
Energia és a régiók: az Európai Parlament tanulmánya

Egy 2007 júniusában napvilágot látott tanulmány³, amely az Európai Parlament megbízásából készült, annak vizsgálatára vállalkozott, hogy az EU-15-ök 2000–2006-os kohéziós politikai programjai, illetve mind a 27 tagállam 2007–2013-as időszakra vonatkozó nemzeti stratégiai referenciakereteinek (NSRK) projektjei hogyan támogatják a fenntartható és megújuló energiákat. A 2000 és 2006 között a strukturális alapokból fenntartható és megújuló energiaforrásokra szánt kiadások az összes kiadások kb. 1%-ának feleltek meg. A 2007–2013-as költségvetési időszakra szóló NSRK-kban számottevő növekedés történt e téren. Ezekben kb. 15 milliárd eurót irányoztak elő megújuló energiákkal, energiahatékonysággal és környezetbarát városi közlekedéssel kapcsolatos beruházásokra. Az előző időszakhoz viszonyítva ez a szám ötször nagyobb összeget jelent, mint a „konvergencia” célkitűzés keretében, és hétszer nagyobb, mint a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés keretében ilyen célra kiutalt összeg.

Autómentes nap Brüsszelben (Belgium)

A CO₂-kibocsátási arányok alakulásának forgatókönyve az országúti forgalom függvényében

© Eurogeographics Association for the administrative boundaries origin of data: Based on output of K TEN, 2006.

A jelentésben szereplő, ESPON-támogatással zajló kutatási projektekből származó szövegek és térképek nem feltétlenül tükrözik az ESPON támogatásfelügyeleti bizottságának véleményét.

Forrás: MCRIT, ESPON

(2) A Bizottság Közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – 2007. évi jelentés a Fenntartható Fejlesztési Stratégia eddig elért eredményeiről (COM(2007) 642 végleges).

(3) Európai Parlament Belpolitikai Főigazgatósága: Fenntartható és megújuló energiák használata a 2007–2013-as strukturális politikai kontextusban (2007. június).

Olajpala-fűtésű erőmű Észtországban

A parlamenti tanulmány 15 helyes gyakorlat bemutatását, és három általános ajánlást is tartalmaz, melyek a következők: elérhető célokat kell megfogalmazni, még inkább stratégiai megközelítést kell alkalmazni a fenntartható és megújuló energiákkal kapcsolatban, és hatékonyabban kell kezelni az ágazati beavatkozások energiával kapcsolatos aspektusait.

A 2020-ra 20–20%

A Bizottság 2008. január 23-án a Tanács és az Európai Parlament elé terjesztett egy irányelvjavaslatot⁴, melynek célja a Tanács által 2007 márciusában elfogadott energia- és éghajlatügyi célkitűzések megvalósítását célzó törekvések támogatása. A megújuló energiaforrások használata mellett szóló gazdasági

és környezetvédelmi indokokra, valamint a megfelelő jogi keret szükséges megerősítésére hivatkozva a Bizottság ebben egy nagy ívű intézkedéscsomagra tesz javaslatot, amely egy valóságos „új ipari forradalom” kezdetét jelenti.

Az intézkedések a következő célkitűzések elérését szolgálják: 2020-ra az 1990-es szinthez képest 20%-kal (nemzetközi konszenzus esetén akár 30%-kal) csökkenjen az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása Európa területén; 2020-ra (a jelenlegi 8,5%-ról) 20%-ra emelkedjen a megújuló energiák részaránya az EU teljes energiafelhasználásából; a közlekedési eszközök energiaszükségletének 10%-át olyan bioüzemanyagok fedezzék, melyek előállítása gazdaságilag életképes módon történik. A dokumentum az emissziókereskedelmi rendszer fejlesztésére vonatkozó javaslatot is tartalmaz.

(4) A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – 2020-ra 20–20% Az éghajlatváltozásból származó lehetőségek Európa számára (COM(2008) 30 végleges).

Környezet és fenntartható fejlődés ...

... a 2007–2013-as időszakra szóló közösségi stratégiai iránymutatásokban

A Tanács által jóváhagyott kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatások¹ javaslatokkal szolgálnak a tagállamok és a régiók számára „a Közösség harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődése előmozdításának céljából”. Az alább összegzett iránymutatások közül jó néhány középpontjában a környezet áll.

1.1. iránymutatás: „Európát és régióit a beruházások és a munka szempontjából vonzóbbá kell tenni.” Ide tartozik a közlekedési infrastruktúrák kiterjesztése (1.1.1.), a különféle közlekedési módok környezetvédelmi teljesítményének optimalizálásával és kiegyensúlyozott használatával együtt, a közlekedéspolitikáról szóló fehér könyvvel összhangban.

A környezetvédelem és a növekedés közötti együttműködés erősítése (1.1.2.) keretében azon tevékenységeknek kell prioritást élvezniük, melyek a környezetszennyezést annak forrásainál próbálják kezelni. A Tanács a következőket javasolja:

- infrastruktúrába való jelentős beruházások, hogy a tagállamok megfeleljenek az európai környezetvédelmi jogszabályoknak és a kiotói kötelezettségvállalásoknak;
- a fizikai környezet és örökség rehabilitációja;
- vonzóbb feltételek teremtése a vállalkozások számára;
- kockázatmegelőzési intézkedések vállalása a természeti erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás révén;
- célorientáltabb kutatás;
- IKT-k helyesebb alkalmazása;
- innovatívabb közigazgatási politikák.

A hagyományos energiaforrások kevésbé intenzív használatával (1.1.3.) kapcsolatban javasolt fellépések a következők:

- az energiahatékonyság fejlesztését szolgáló projektek és az alacsony energaintenzitású fejlesztési modellek támogatása;
- megújuló energiák és alternatív technológiák támogatása;
- a hagyományos energiaforrásokba való beruházások hálózatfejlesztésre fordítása azokon a területeken, ahol bizonyított a piaci hiányosság fennállta.

1.2. iránymutatás: „A növekedést szolgáló tudás és innováció fejlesztése”. Az innováció és a vállalkozói szellem ösztönzése érdekében (1.2.3) a tagállamokat felhatalmazzák az európai erők teljes kihasználására az ökoinnovációk terén, illetve környezetgazdálkodási rendszerek bevezetésének előmozdítására.

... a nemzeti stratégiai referenciakeretekben és az operatív programokban

A 2007–2013-as időszakra szóló, kohézióra vonatkozó stratégiai útmutatások segítségével szolgáltak a Bizottság által jóváhagyott 27 nemzeti stratégiai referenciakeret (NSRK) elkészítéséhez. Ezek az NSRK-k adják az alapját annak a 434 operatív programnak, melyek szinte mindegyike ugyancsak elfogadásra került.

Összességében elmondható, hogy ezen dokumentumok a tagállamok nagyfokú elkötelezettségéről tanúskodnak a környezet védelme és a kockázatmegelőzés iránt, mely célokat 51 milliárd euró összértékű beruházás szolgálja. A 2007–2013-as időszak új kohéziós politikai programjaiban a fenntartható fejlődés és a környezetbarát városi közlekedés 15,2 milliárd eurós támogatásban részesül.

... a „Régiók a gazdasági változásért” kezdeményezésben

Ezt a kezdeményezést a Bizottság azzal a céllal indította, hogy interregionális együttműködések és az Urbact városok közötti fejlesztési hálózat révén megkönnyítse a stratégiai iránymutatások gyakorlati megvalósítását. A 327 millió euró fölött rendelkező kezdeményezésen belül 30 téma élvez kiemelt figyelmet, melyek közül egy tucatnyi a környezetünkkel kapcsolatos.

... a strukturális alapokról és a Kohéziós Alapról szóló rendeletekben

A strukturális alapokról és a Kohéziós Alapról szóló új rendeletek nagyobb hangsúlyt fektetnek a fenntartható fejlődés környezetvédelmi szempontjaira. Az **általános rendelet** konkrétan meg is említi ezeket a célkitűzések között (3. cikk), a 17. cikk pedig az alapok egész működését a fenntartható fejlődés keretébe helyezi, és a környezet védelmére és állapotának javítására irányuló célkitűzés alá rendeli.

Az **Európai Regionális Fejlesztési Alapról** (ERFA) szóló rendelet ismerteti a környezetvédelmi intézkedéseket mindhárom új prioritást élvező célkitűzés vonatkozásában: „konvergencia” (4. cikk), „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” (5. cikk), „európai területi együttműködés” (6. cikk).

A **Kohéziós Alapról** szóló rendelet 1. cikke kiemeli, hogy az Alap a Közösség gazdasági és társadalmi kohéziójának megerősítése céljából jött létre, a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében. A 2. cikk az Alap fenntartható fejlődés iránti elkötelezettségére hívja fel a figyelmet, és konkrétan megemlíti, hogy a támogathatóság kiterjedhet az „energiahatékonyság és a megújuló energiák” területére.

Az ökoszisztémák védelme mindannyiunk ügye

(1) A Tanács 2006. október 6-i határozata a kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai útmutatásokról (2006/702/EK).

Regionális alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz: kihívás az európai területrendezés számára

Ronan Uhel és Stéphane Isoard¹

Európában csak jól időzített, megfelelő és költséghatékony alkalmazkodási intézkedések révén lehetséges az éghajlatváltozás embereket és ökoszisztémákat fenyegető káros hatásainak elkerülése vagy mérséklése.

Az áradások az éghajlatváltozás első látható következményei

Az éghajlatváltozás legsúlyosabb hatásai valószínűleg nem idén vagy jövőre érik el Európát. Mégsem elégedhetünk meg eddigi lépéseinkkel. Tavaly a rendkívül súlyos görögországi erdőtüzek és egyesült királyságbeli árvizek újfent megmutatták, milyen pusztítást végezhetnek a természeti erők az emberi egészség és az ökoszisztémák szempontjából, és milyen társadalmi-gazdasági hatásokkal járhatnak. Jóllehet az éghajlatváltozás hatásai Európa-szerte különbözőek lesznek, az éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi testület (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) közelmúltbeli megállapításából az tűnik ki, hogy a szélsőséges időjárási események gyakorisága és intenzitása a jövőben a globális felmelegedés miatt tovább fog növekedni. E változások még akkor is évtizedekig, a tengerszint esetében pedig évszázadokig folytatódhatnak, ha a mai napon megszűnne az üvegházhatású gázok kibocsátása. 2100-ra

vonatkozó becslések szerint Európában a hőmérséklet az 1990-es szintekhez képest 2 és 6 °C közötti mértékben fog emelkedni.

Az alkalmazkodási igény regionális és területi ügy

Az éghajlatváltozás Délkelet-Európát, a Földközi-tenger medencéjét és Közép-Európát érinti legérzékenyebben. Ugyanakkor Európa északi és egyes nyugati régióiban még előnyös hatások is jelentkezhetnek, különösen a mezőgazdaságban, igaz, csak korlátozott ideig. Észak-Európa kitermelésre váró erdeiben még hozamnövekedés is előfordulhat, míg a mediterrán régiókban és a kontinens szárazföldi részein a gyakoribb aszályok miatt visszaeséssel kell számolni. Dél-Európában várhatóan nő a tüzek

(1) Ronan Uhel területilemzési vezető, Stéphane Isoard pedig klímaváltozási hatásokkal és alkalmazkodással foglalkozó projektvezető az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnél (EEA).

European Environment Agency, Kongens Nytorv 6, 1050 Koppenhága K, Dánia www.eea.europa.eu

veszélye. Különösen ki vannak téve az éghajlatváltozás hatásainak, és már most az átlagnál nagyobb mértékű hőmérsékletemelkedéstől szenvednek a hegyi régiók, így az Alpok, ahol az olvadó gleccserek és a fagyott altalaj várhatóan a természeti veszélyek, a talajerózió és az árvizek számának hirtelen emelkedését okozzák. Ausztria már megkezdte a kockázatok és azok téli turizmusra gyakorolt negatív hatásainak értékelését, felméri az éghajlatváltozás hatásaival szembeni sérülékenységet, és igyekszik kidolgozni a kellő időben történő alkalmazkodás lehetséges lépéseit, hogy a társadalomnak a lehető legkisebb árat kelljen fizetnie a klímaváltozásért. Az éghajlatváltozás jelentős hatással lehet a tengerparti övezetekre a tengerszint-emelkedés, valamint a viharok gyakoriságának és/vagy intenzitásának változásai miatt. Hollandia, számos ágazat érdekeltjeinek bevonásával, terveket dolgoz ki a tengerparti és folyami áradások veszélyeinek csökkentésére. A Balti-tenger, a Földközi-tenger és a Fekete-tenger élőhelyei és partmenti ökoszisztémái a mocsarak jelentős fogyatkozása miatt különösen nagy veszélynek vannak kitéve.

A sarki rókák bundájának színén már látszik az éghajlatváltozás hatása

Európa lakói számára kulcsfontosságú a veszélyek felismerése, valamint jól időzített, helyénvaló és költséghatékony alkalmazkodási intézkedések bevezetése az ilyen események emberekre és ökoszisztémákra esetlegesen káros hatásainak elkerülése, illetve mérséklése érdekében. Az Európai Unió valamennyi országa, régiója, vállalkozása és érdekeltje számára közös és sürgető prioritás a sebezhetőség csökkentése és az ellenálló-képesség fokozása.

A tájékoztatás és az ismeretek hiánya

A szakpolitikuskoknak és a közvéleménynek tájékoztatásra van szükségük. Kulcsfontosságú kihívást jelent az éghajlatváltozás és annak regionális szintű hatásai tudományos megértésének továbbfejlesztése, hogy a lehető legjobb alkalmazkodási módszereket lehessen kidolgozni és bevetni. Jelenleg még ahhoz sem tudunk eleget, hogy uniós és nemzeti szinten stratégiai és összehangolt fellépéseket valósítsunk meg, nem is beszélve a regionális és helyi szintű teendőkről. Ismeretanyagunk bővítése elsődleges fontosságú. Néhány ország (pl. Dánia, Finnország, Franciaország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Hollandia és az Egyesült Királyság) máris sebezhetőségi felméréseket végeznek és/vagy országos alkalmazkodási terveket dolgoznak/dolgoztak ki. A legfontosabb gazdasági ágazatokra és környezetvédelmi

témakörökre vonatkozóan azonban még több sebezhetőségi és alkalmazkodóképességi felmérést kell végeznünk, és az adott probléma szempontjából megfelelő elemzési módszereket, például területrendezést kell alkalmaznunk. Több alapos kutatásra és összehangolt elemzésre van szükség a kiindulási adatállomány és modellek kialakításához, például az európai éghajlat regionális múltjának modellezésére, amely által a tökéletesedő hidrológiai modellek összekapcsolhatók a klímaváltozással. Csak így tehetünk fel olyan alapvető kérdéseket, mint hogy egy adott régióban a vízhiány arra vezethető-e vissza, hogy kevés a csapadék, vagy arra, hogy alacsony színvonalú a vízgazdálkodás.

Az éghajlatváltozás hatásainak gazdasági költségei (vagyis a nem cselekvés költségei) egyre nagyobb mértékben befolyásolják a szakpolitikai vitákat. Ez alapvetően szükséges ahhoz, hogy megfelelő módszereket sikerüljön kidolgozni a károk enyhítésére vagy a klímaváltozásból adódó lehetőségek kihasználására. A gazdasági költségek közös mértékegységként szolgálnak ahhoz, hogy az érintett kulcstémaköröket ágazatokon átvitelően fel lehessen mérni, nyomon lehessen követni, és könnyebben be lehessen

A légi közlekedés a környezetszennyezés és a szén-dioxid-kibocsátás egyik legnagyobb ütemben növekvő forrása

azonosítani. Szükség van továbbá arra is, hogy az európai és a nemzeti alkalmazkodási politikáknak legyen egy gazdasági aspektusa is, az éghajlatváltozás hatásaira vonatkozó tudásunkat kiegészítendő. Az alkalmazkodási költségekre vonatkozóan ténylegesen nagyon kevés a számszerű információ, és sürgősen tovább kell dolgozni egy olyan információs bázis kiépítésén, amely megkönnyíti Európában a tájékozott, költséghatékony és arányos alkalmazkodást. Dokumentálni kell, és meg kell osztani a kezdeti – különösen a jelenlegi szélsőséges időjárási események kezelésére irányuló – alkalmazkodási fellépések során bevált gyakorlatokat. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) már létrehozott egy adatbázist a tagállamok vízügyi ágazatban végzett cselekvéseiről, de szükséges az is, hogy ezt az érintett nemzeti szervezetek rendszeresen frissítsék, illetve hogy az adatbázis kiterjedjen az új tagállamokra és egyéb ágazatokra is. Más nemzetközi keretek között is felbecsülhetetlen mennyiségű információ áll rendelkezésre, így például az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és az IPCC a sérülékenységre és az alkalmazkodásra vonatkozóan átfogó adatokkal szolgálnak, de ezeket még szélesebb körben hozzáférhetővé kell tenni.

A kutatási programok eredményeit a szakpolitikuskokkal és más érdekelttel eddig gyakran nem teljeskörűen és nem az általuk érthető formában közzétették. Van ugyan néhány pozitív

példa, mint az INTERREG közösségi program keretében zajló ESPACE („Európai Területrendezés: alkalmazkodás az éghajlati eseményekhez”) és BRANCH („A biodiverzitás alkalmazkodást igényel Észak-Nyugat Európa változó éghajlatához”) projektek, összességében mégis elmondható, hogy sürgősen szükség van olyan projektekre, amelyek segíthetnek megtalálni a helyes szakpolitikai iránymutatást és eszközöket, és amelyek hozzá tudnak járulni hatékony transznacionális és tagállamokon belüli hálózatok kialakításához.

A szakpolitikai környezet és a kilátások

Az Európai Bizottság alkalmazkodásról szóló zöld könyve (2007)² kijelöli az erőfeszítések összehangolásának kereteit. Sikeres konzultációs folyamatok kellenek azonban ahhoz, hogy Európa közvetlen finanszírozási mechanizmusai (pl. mezőgazdasági, kohéziós, szolidaritási és LIFE+ eszközei); meglévő jogszabályai és új szakpolitikai válaszai mind egységes megközelítést tükrözzenek. Az alkalmazkodásról szóló zöld könyv elindított egy uniós alkalmazkodási politikai folyamatot, amelyet tovább fog erősíteni és fejleszteni egy alkalmazkodással foglalkozó európai tanácsadó csoport, valamint a 2008 végén megjelenő, alkalmazkodásról szóló fehér könyv előkészítése. Igen hasznos kiegészítő szakpolitikai keret teremtenek az olyan egyéb ágazati politikák, mint az árvíz-irányelv (a Tanács és az Európai Parlament közös álláspontja 2007-ben) és az Európai Bizottság által (2007 júliusában) elfogadott, vízhiányról és aszályokról szóló közlemény, amelyek közvetlen összefüggésben állnak az éghajlatváltozás hatásaival. Folyamatban van továbbá egy, a klímaváltozás emberi egészséget érintő következményeiről szóló közlemény kidolgozása is. A területi és regionális fejlesztés szemszögéből nézve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás egyre nagyobb figyelemnek örvend. Az EU-tagállamok területfejlesztésért felelős miniszterei egy 2007 májusában Lipcsében tartott informális miniszteri konferencián megállapodtak az „Európai Unió területi napirendjéről”, 2007 novemberében pedig a „Területi kohézióra vonatkozó cselekvési terv”-ről, amelyekben kulcsszerepet játszik az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás. Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság 2008-ra zöld könyvet készít a területi kohézióról. További, területfejlesztési aspektussal is rendelkező, kapcsolódó politikák: a tengervédelmi stratégiáról szóló irányelv, a tengerpolitikai kék könyv és a térinformációs infrastruktúráról szóló INSPIRE-irányelv.

E fejleményeket szem előtt tartva, az Európai Uniónak úgy kell alakítania a kormányzási struktúráit, hogy minden területen képes legyen kezelni az alkalmazkodást. Ha ez nem sikerül, az az egész alkalmazkodási törekvést veszélyeztetni fogja. Ezt egyértelműen igazolta az ESPACE-projekt, amely konkrét iránymutatást ad az alkalmazkodást illetően azoknak a szakpolitikuskoknak, akik a klímaváltozás hatásainak a vízgazdálkodási területrendezésre gyakorolt hatásai kezelésében részt vesznek. A projekt keretében a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást a területrendezés alapvető céljai közé sorolják, az éghajlati kockázatok megértése érdekében a szokásos tervezési cikluson jócskán túlmutatva, és a „klímához való alkalmazkodás bajnokai”-nak bátorítása révén.

Az ilyen típusú projektet ki kellene terjeszteni más kulcsfontosságú régiókra és alkalmazkodással kapcsolatos témákra, pl. a déli és a mediterrán régiókban tapasztalt aszályra és vízhiányra. Első lépésként a meglévő stratégiákon

és politikákon belül kell az éghajlatváltozásra reagáló cselekvéseket kidolgozni és végrehajtani. Például ahhoz, hogy a víz elérhetőségét és minőségét javítani lehessen, az áradások hatásait pedig csökkenteni, alapvető építőelemnek tekinthető a vízügyi keretirányelv, amely a fokozatosságon és ciklikusságon alapszik. Fontos, hogy az EU-tagállamok lépéseket tesznek annak megvitatására, hogyan lehet gondoskodni arról, hogy a klímaváltozás szempontját már a 2009-től induló első ciklusban beépítsék a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekbe. Ezt több szempontból fontos összekapcsolni a területrendezéssel, hiszen az alkalmazkodás elfogadtatásához és sikeréhez a társadalmi érdekelteltek részéről is szilárd elkötelezettség szükséges. A jelentős társadalmi érdekelteltek között találjuk a tagállamokon belüli és a helyi közigazgatási szerveket, vállalkozásokat és állampolgárokat. Különösen a területrendezéssel foglalkozó szakembereknek kell a megfelelő keretek között tevékenykedniük annak biztosítása érdekében, hogy az éghajlatváltozással mint fontos tényezővel számoljanak, hiszen ők a tervezés számos mozzanatában érintettek, így az alkalmazkodóképességre vonatkozó értékeléseket összefoghatják és ösztönözhetik.

Az alkalmazkodási intézkedések kidolgozása és végrehajtása viszonylag újkeletű próbálkozás

Az alkalmazkodási intézkedések kidolgozása és végrehajtása viszonylag új terület. Más ágazati területek (például talajgazdálkodás és ökoszisztémák kezelése) fejlesztése során nem veszik kellőképpen figyelembe a klímaváltozás minden ágazatot és régiót érintő, sem a természeti, sem az épített környezetet nem kímélő hatásait. A hatékony és összehangolt szakpolitikai reagálás érdekében ki kell alakítani ezeket a kölcsönhatásokat, különösen a következőkre építve: jobb éghajlati forgatókönyvek regionális szinten, az információcsere révén a „helyes gyakorlatok” magasabb szintű megértése, a közsféra és a magánsféra párhuzamos bevonása, valamint az alkalmazkodási intézkedések más szakpolitikai célokkal való koherenciájának biztosítása. Az alkalmazkodás terén haladéktalanul és közösen kell fellépniünk Európában, hasonlóan ahhoz, ahogyan a szennyezés mérséklése terén ez már most is zajlik. Lépéseinknek fenntarthatónak, következetesnek kell lenniük, és összhangban kell állniuk a mérséklési stratégiákkal. Társadalmunk minden rétege érintett, és új keretekre van szükség ahhoz, hogy e rétegek valóban elkötelezetté és támogatóvá váljanak.

Bővebb információ: information.centre@eea.europa.eu

(2) A Bizottság zöld könyve a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz Európában – Az uniós fellépés lehetőségei (COM(2007) 354 végleges).

Régióközi együttműködés a fenntartható fejlődés érdekében

Flora Dewar és Julie Verré¹

A „Regionális Fejlesztési Programok Zöldítése” (Greening Regional Development Programmes, GRDP) elnevezésű hálózat olyan termékeket fejlesztett ki, amelyek segítségével az állami szervek kellő súlyt fektethetnek a környezetvédelmi kérdésekre a helyi és regionális fejlesztés során.

Egy 2006-os exeteri szeminárium résztvevői (Anglia)

Minden évben több száz milliárd eurót költünk Európa régióinak fejlesztésére. Bár ez az összeg bőven lehetővé tenné, hogy a régiók fejlesztése a környezet védelmével vagy a környezet állapotának javításával történjék, sok hatóság még mindig nem tud élni e lehetőséggel.

Ezt a lehetőséget kívánta kiaknázni a 2004-ben életre hívott Regionális Fejlesztési Programok Zöldítése (a továbbiakban GRDP) elnevezésű hálózat. A GRDP-ben részt vevő partnerek azt szerették volna elérni, hogy a regionális programok hatékonyabbá váljanak, és fenntartható eredményekkel szolgáljanak a helyi lakosság számára.

A GRDP-partnerség három évig dolgozott olyan termékek kifejlesztésén, amelyek segítségével az állami szervek Európa-szerte a hagyományosabb gazdasági és társadalmi

célkitűzések mellett a környezetvédelmi kérdésekre is kellő súlyt fektethetnek az Unió által támogatott 2007–2013-as fejlesztési programokban.

A GRDP-projekt háttere

A GRDP-projekt egy egész Európára kiterjedő hálózathoz indult ki, melynek finanszírozását az INTERREG IIIC programja biztosította. Eredetileg olasz, osztrák, spanyol, máltai, angliai és walesi partnerekből alakult ki egy csoport, amelynek sorozatos megbeszéléseiből később kifejlődött maga a hálózat. A projekt keretein belül a partnerek megvitatták, hogyan sikerült a környezetvédelmi szempontokat beépíteniük az Unió strukturális alapjainak támogatását élvező regionális programokba.

(1) Flora Dewar külkapcsolatokért felelős tisztviselő, Julie Verré pedig GRDP-projektvezető. Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

Bár a strukturális alapok felhasználását szabályozó uniós előírások kimondják, hogy a környezet védelme és a fenntartható fejlődés központi szerepet kell, hogy kapjon a fejlesztési programokban, sok régió számára nehézséget okoz, hogy ezt a gyakorlatban megvalósítsa. A GRDP-projektet éppen azért hozták létre, hogy ezeknek a régióknak segítséget nyújtson.

A projekt harminckilenc partnert fogott össze, akik partnersége igen sokszínűre sikerült. A nyolc különböző uniós tagországból származó partnerek között voltak helyi, regionális és nemzeti hatóságok, környezetvédelmi hatóságok, fejlesztési ügynökségek és kutatóintézetek is. A projekt alapját az adta, hogy a partnerek tanulni kívántak egymástól, valamint szerettek volna kialakítani egy egységes európai megközelítést a környezetvédelmi szempontok regionális fejlesztési programokba történő integrálásához.

A környezetvédelmi szempontok integrálása azt jelenti, hogy a környezet védelmét a gazdasági és szociális kérdésekkel egyenrangú elemként kezeljük a regionális program kidolgozásának és végrehajtásának minden szakaszában. Ennek megvalósítása érdekében a partnerség az egész Unió területén szilárd kapcsolatokat épített ki a téma szempontjából meghatározó intézményekkel és hálózatokkal, például a Környezetvédelmi Hatóságok Európai Hálózatával.

A GRDP eredményei

A projekt beindításakor alapos vizsgálatot hajtottak végre a partnerrégiókban olyan helyes gyakorlatok és gyakorlati megoldások beazonosítása céljából, amelyek segítségével a környezetvédelmi szempontok integrálhatók a regionális fejlesztési programokba. Az audit során olyan esettanulmányokat is megvizsgáltak, amelyekből kiderült, hogyan sikerült a környezetvédelmi szempontokat beépíteni a strukturális alapok által támogatott, valamint más fejlesztési programokba. Mindezek alapján a GRDP-partnerek meghatároztak négy munkatémát, amelyek köré

egy-egy szakmai műhelyt szerveztek. A műhelymegbeszélések végeztével kiadványokat jelentettek meg a környezetvédelmi szempontok érvényesítésével kapcsolatos témákban.

2006-ban a GRDP-projekt összeállított egy kézikönyvet, amely igen pozitív fogadtatásra lelt az egész Európai Unióban, és amelynek címe: *Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára* (lásd első keretes írásunkat).

Nyilatkozat és Eszközrendszer

A GRDP legfontosabb megállapításait legfrissebb kiadványai tartalmazzák, elsősorban a *GRDP Nyilatkozat, valamint a Túl a kötelezettségeken: hogyan segíthetik a régiók egy fenntartható Európa építését?* címet viselő eszközrendszer.

Az Európa közhatalmi szervezeteinek szülő GRDP Nyilatkozat tömören összefoglalja a környezetvédelmi szempontok regionális fejlesztési programokba történő beépítése során felmerülő legfontosabb kérdésekre vonatkozó alapelveket. A Nyilatkozat aláírói vállalják, hogy „fenntarthatóbb regionális fejlesztési programokért dolgoznak, partnerségekben működnek együtt és támogatják a zöld projekteket”.

A GRDP Eszközrendszere, amelyet egy CD-ROM-ra írt esettanulmány-gyűjtemény egészít ki, az állami szektorban működő szervek számára kívánja megkönnyíteni a zöld kérdések és környezetvédelmi szempontok beemelését regionális fejlesztési tevékenységükbe. Adatlapok, iránymutatások és bevált gyakorlatok olvashatóak benne a környezetvédelmi szempontok integrációját leginkább érintő témakörökkel kapcsolatban. A hét különböző nyelven rendelkezésre álló iránymutatások gyakorlati tanácsokat is tartalmaznak arról, hogyan lehet nagyobb hatékonyságot és költségtakarékosságot elérni zöldabb programokkal és projekkel. Az eredmények elterjesztése érdekében Európa-szerte szemináriumokat szerveztek az Eszközrendszer legfontosabb elemei köré, a következő címmel: „A környezet

Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára

A *Kézikönyv a stratégiai környezeti vizsgálathoz a kohéziós politika 2007–2013-as időszakára* című kiadványban információkat, forrásokat és egy eljárási útmutatót találhatnak mindazok, akik kohéziós politikai programozási dokumentumaik összeállításakor stratégiai környezeti vizsgálatot (SKV) kívánnak végezni. A kézikönyv az EU Regionális Politikai Főigazgatóságának weboldalára is felkerült az Európai Bizottság útmutató dokumentumai közé, hogy segítséget nyújtson mindazoknak, akik az európai strukturális intézkedések végrehajtásában részt vesznek. A kézikönyv széles körben használható, mivel a partnerek lefordították litván, görög, olasz, portugál, lengyel és román nyelvre. Számos tagállam hatóságai használták a stratégiai környezeti vizsgálat GRDP által kidolgozott módszerét a 2007–2013-as időszak új operatív programjaihoz. Görögországban például három különböző régióban is nagy sikerrel alkalmazták a módszert stratégiai környezeti vizsgálat készítéséhez.

A kézikönyv a következő internetes címen érhető el:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

Hogyan lehetnek zöldebbek régióink? 10 tipp a GRDP eszközszeréből

- 1) Építsük be a környezetvédelmi célkitűzéseket a program összes prioritásába és intézkedésébe, és tartsuk őket szem előtt a program minden egyes fázisában!
- 2) Ismerjük fel, hogy zöld projektekkel pénzt takaríthatunk meg, szociális, gazdasági lehetőségeket teremthetünk, valamint az innovációt is ösztönözhetjük!
- 3) Gondoljuk végig, hogyan tudnánk fenntarthatóbb megközelítést alkalmazni mezőgazdasági és vidékfejlesztési programjaink során!
- 4) Vizsgáljuk meg, hogyan tudnánk városainkban integrált gazdálkodást bevezetni, és elfogadni, hogy a környezet helyreállítása a fenntartható helyi gazdaság egyik motorja!
- 5) Ismerjük fel, hogy a stratégiai környezeti vizsgálat megszilárdítja a regionális fejlesztési tervezést, és a fejlesztés fenntarthatóbb megközelítését vonja maga után!
- 6) Támogassuk a partnerséget a politikák kialakítása, a programok megtervezése és a projektek végrehajtása során, mivel a partnerség a programok sikerének nélkülözhetetlen eszköze!
- 7) Segítsük elő a környezetvédelemmel foglalkozó partnerek, például a környezetvédelmi hatóságok, civil szervezetek és egyéb környezetvédő partnerek bevonását!
- 8) Ismerjük fel, milyen hasznos szerepet játszhatnak a hálózatok a különböző intézmények kapacitásfejlesztésében, hogy az intézmények egész Európára, országos szintre vagy több régióra kiterjedő stratégiákat, politikákat, terveket és programokat tudjanak kidolgozni!
- 9) Igyekezzünk elérni, hogy a környezetvédelmi szempontok minden projekt tervezésében, végrehajtásában és utólagos ellenőrzésében fontos szerepet kapjanak!
- 10) Vigyük hírét a környezetvédelmi szempontból sikeres projekteknek, és terjesszünk róluk széles körben információkat! Ezzel növelhetjük a későbbi projektek pályázóinak és haszonélvezőinek motivációját és elkötelezettségét.

mint a gazdaság mozgatórugója”, „A stratégiai környezeti vizsgálat”, „A partnerség mint a zöld szellemiségű regionális fejlesztési programok kialakításának egyik eszköze” és „A projektek zöldítése”.

Miért volt hasznos együttműködni más európai régiókkal?

Az INTERREG IIC-projekt az uniós partnerség szilárdságának köszönheti sikerét, valamint annak az elkötelezett támogatásnak, amelyet a projekt nemzetközi csapatától kapott. E csapat székhelye Exeterben, az Angliai és Walesi Környezetvédelmi Ügynökségnél volt. A részt vevő partnerek nagy száma és sokfélesége lehetővé tette, hogy fényt derítsenek a legjobban bevált uniós gyakorlatokra, valamint közös problémákat vitassanak meg, sőt, politikai üzeneteik súlyát is növelte. A partnerség képes volt stratégiai

szinten befolyást gyakorolni, valamint szélesebb körben is rá tudta irányítani a figyelmet a környezetvédelmi szempontok programokba történő beépítésének fontosságára.

A projekt termékei és tevékenységei segítettek néhány partnernek, hogy a regionális fejlesztés „zöldítése” terén végzett munkájuk még hitelesebb és elismertebb legyen. A GRDP hálózata és dokumentumai a legjobb pillanatban álltak rendelkezésre, így a részt vevő partnerek és hatóságok befolyást gyakorolhatnak a regionális fejlesztési programokra. Mindez éppen akkor vált lehetővé, amikor a környezetvédelem – különösen a klímaváltozásról folyó vitából adódóan – egyre inkább a figyelem középpontjába kerül.

További információkat a www.grdp.org című weboldalon talál, ahonnan letöltheti a GRDP Kézikönyvét, Eszközrendszerét és esettanulmányait is.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

Megújuló energia a helyi közösség kezében Walesben, a Dyfi-völgyben

Összköltség: 675 000 euró
EU-s hozzájárulás: 227 000 euró

„Ez a projekt egy olyan időszakban kívánt helyi lakosoknak segítséget nyújtani kisebb, megújuló energiát hasznosító saját hálózatok kiépítéséhez, amikor Közép-Walesben egyre nagyobb ellenállás mutatkozott a nagy kiterjedésű, üzleti célú szélenergia-telepek ellen. Azt reméltük, hogy ha sikerül helyi szinten maximalizálni a megújuló energiaforrásból származó előnyöket, akkor a lakosság jobban megérti és támogatja majd az ilyen energiaforrásokat. A Powys-megyei Tanács, a walesi kormány és a Dulas Ltd. cég támogatásának köszönhetően tizenhat energiarendszer – köztük egy hegyi gazdálkodó 100 kW-os rendszere – kapott segítséget, szubvenციó és üzletfejlesztésre fordítható idő formájában. Megalakult a »Bro Dyfi Community Renewables« szövetség, melynek első (75 kW teljesítményű) szél turbináját azóta egy másik is követte (500 kW teljesítménnyel). Az »ecodyfi« vezetőtestület azóta szociálisan felelős vállallattá nőtte ki magát, és támogatja a fenntartható közösség regenerációt a Dyfi-völgyben.”

Andy Rowland, Igazgató / Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

GÖRÖGORSZÁG

Geotermikus mező kiaknázása a Theszalóniki-öbölben

Összköltség: 75 600 euró
EU-s hozzájárulás: 37 800 euró

„A Theszalóniki városától keletre elterülő térségről már az ókori görögök és rómaiak is tudták, milyen gazdag geotermikus forrásokban. A modern korban azonban ezt az energiát soha nem használták ki igazán. A SEIPLED-projekt keretein belül kidolgoztunk egy tervet, amelyben a geotermikus mezőt a helyi gazdasági fejlődés eszközeként hasznosítottuk. Sikeresen használtuk fel a geotermikus energiát középületek, valamint szabadföldi és üvegházi ültetvények talajának fűtésére, illetve termálfürdőkben. Kidolgoztunk egy kísérleti projektet egy olimpiai szabványoknak megfelelő méretű üszómedence geotermikus fűtésére Thermi városában. A kísérleti projektnek köszönhetően évente 200 tonna olaj-egyenértékű energiát takaríthatunk meg, 420 tonnával csökkenthetjük a szén-dioxid-kibocsátást, és a helyi közösségnek több munka- és pihenési lehetőséget biztosítunk.”

Kostas Konstantinou,
a Közép-makedóniai Regionális Energiaügynökség
(REACM) szakmai igazgatója ANATOLIKI S.A.
reacm@anatoliki.gr

AUSZTRIA

„Energievision Murau”: 2015-re az energia 100%-a megújuló forrásokból származik

Összköltség: 200 000 euró
EU-s hozzájárulás: 100 000 euró

„A stájerországi Energievision Murau projekt alulról felfelé építkező megközelítésen alapul, amelybe az energiaszektorban érdekelt összes felet, így a felhasználókat is bevonjuk. A projekt keretein belül regionális energiakonferenciákat szervezünk, amelyeken bárki részt vehet. A társadalom minden szegmenséből érkeznek résztvevők (tervezők, kivitelezők, KKV-k, energiaszolgáltatók és -forgalmazók, biomassza alapú távhőszolgáltatások fenntartói, erdészeti és mezőgazdasági gazdálkodók, önkormányzatok és más közhatóságok stb.), akik közös célok, stratégiák és projektek érdekében együtt is működnek. Több tematikus munkacsoportunk van, például a biomassza, a napenergia, a zöld elektromos energia és az energiahatékonyság-munkacsoport. Ezek körül többen is terveztek már kísérleti jellegű intézkedéseket és beruházási projekteket. 2002 óta a fűtési ágazatban a megújuló energiaforrások aránya 47%-ról 56%-ra nőtt, míg a zöld elektromosáram-termelés már az igények 120%-át képes fedezni. A projekt eredményeképpen a környéken számos munkahelyet sikerült teremteni, és nőtt a térség bevétele is.”

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baernthaler@eao.st

URBACT

SUDEST – Tengerparti városok fenntartható fejlesztése

Összköltség: 296 000 euró
EU-s hozzájárulás: 150 000 euró

„A SUDEST transznacionális partnerség 2005 októberé és 2007 júliusa között igyekezett beazonosítani a tengerparti városok fenntartható fejlődését szolgáló helyes gyakorlatokat. A munkában igen sokféle szereplő vett részt, akik a kérdés minden aspektusát megvizsgálták a kikötők igazgatásától a kikötői térségek és környékük fejlesztéséig. A SUDEST programban a projekt vezető partnerén, Nápoly városán kívül négy másik uniós város, továbbá két harmadik országbeli város is részt vett, valamint egy kikötői hatóság, egy városrehabilitációs társaság és négy egyetem is képviseltette magát. A projekt zárójelentése nem csak az elvégzett munka összefoglalásaként szolgál, hanem minden olyan tengerparti város számára hasznos eszköz lehet, amely fenntartható fejlődéséhez keres megfelelő megoldásokat.”

Gaetano Mollura, az URBACT-program
projekt egység-koordinátora, Nápoly, Olaszország
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Lengyelország „Infrastruktúra és környezet 2007–2013” operatív programja

Lengyelország és régiói vonzerejének növelése

Jaroslaw Orlinski, igazgatóhelyettes, Infrastrukturális Programok Koordinációs Osztálya, Regionális Fejlesztési Minisztérium, Lengyelország

Lengyelország „Infrastruktúra és környezet 2007–2013” elnevezésű operatív programja (OP) az Európai Unió történetének eddigi legnagyobb szabású kohéziós politikai eszköze. Ez az OP rendelkezik a Kohéziós Alapból Lengyelországnak juttatott összeg jelentős része (több mint 22 milliárd euró) felett, ráadásul további, tekintélyes mértékű támogatásban részesül az ERFA részéről is (5,7 milliárd euró).

Az operatív program forrásainak több mint 66%-át a növekedést és foglalkoztatást célzó, úgynevezett „lisszaboni stratégia” célkitűzéseinek megvalósítására fordítják. A fennmaradó források legnagyobb része környezetvédelmi intézkedéseket szolgál. A források hatalmas koncentrációja révén ez az OP várhatóan nemcsak Lengyelországra, hanem egész Európára jelentős hatást fog gyakorolni.

A program 6 ágazatban fog hozzájárulni infrastrukturális beruházásokhoz: környezetvédelem, közlekedés, energia, felsőoktatás, kultúra és egészségügy. Fő célkitűzése: *„Lengyelország és régiói befektetési vonzerejének a technológiai infrastruktúra fejlesztésével történő növelése – az egészségügy, a kulturális örökség és a környezet védelme és állapotának javítása, valamint a területi kohézió fejlesztése mellett.”*

Bár a program hatóköre rendkívül széles, jól meghatározott fókuszpontokkal rendelkezik: valamennyi prioritáshoz világosan meghatározott célok tartoznak, és azok a lehető legnagyobb hozzáadott értékű tevékenységekre koncentrálnak. A tevékenységek remekül kiegészítik egymást, miközben mind ugyanazt a gazdasági célkitűzést szolgálják: a befektetési vonzerő növelését. Ez a közös cél átfogó megközelítést igényel, mivel pl. önmagában – a környezeti infrastruktúra és az energiaellátás egyidejű fejlesztése nélkül – a közlekedési infrastruktúra fejlesztése nem volna elegendő. Ahhoz, hogy fenntartható gazdasági növekedést sikerüljön elérni, a környezetvédelmi megfontolásoknak kezdetektől fogva az OP horizontális célkitűzései közé kell tartozniuk.

Ahogy az „Infrastruktúra és környezet 2007–2013” operatív program stratégiai része fogalmaz, a fenntartható fejlődés elve a gyakorlatban olyan beruházások támogatásával valósul meg, melyek a környezetvédelemhez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnak:

- a környezethez közvetlenül kapcsolódó kezdeményezések, például szilárd hulladék kezelésével és szennyvízkezeléssel, hulladéklerakó-rehabilitációval foglalkozó projektek; az ökológiai biztonság növelése; a lengyel vállalkozások környezetvédelmi követelményeknek való megfeleltetése és ösztönző pénzügyi eszközök juttatása az ilyen követelményeken túlmutató intézkedések számára; a biológiai sokféleség és a védett területek megőrzése; a környezetvédelem társadalmi támogatásának fejlesztése stb.
- a környezetvédelemhez közvetve kapcsolódó kezdeményezések, például a környezetbarát közlekedési módokat – vasúti és tengeri közlekedést, nagyvárosi tömegközlekedést, multimodális közlekedési fejlesztéseket, belvízi közlekedést és intelligens közlekedési rendszereket – támogató tevékenységek és projektek. A Kohéziós Alap 7,6 milliárd eurós támogatást nyújt egy kifejezetten a környezetbarát közlekedéshez kapcsolódó egyedi prioritási tengelynek. Az energiaágazat terén olyan projektek tartoznak ide, melyek az energiafogyasztást javítják és csökkentik, valamint a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatosak.

A fentiekkel párhuzamosan, a különböző prioritási tengelyek alá tartozó projektek kidolgozása, értékelése és végrehajtása során mindvégig figyelembe veszik az energiafogyasztás ésszerűsítését, a hatékony energiafelhasználást, a megújuló forrásokból származó energiát, a szennyezés csökkentését és kompenzálását szolgáló tevékenységeket, valamint az olyan tényezőket, mint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások.

Az „Infrastruktúra és környezet 2007–2013” operatív program hozzá fog járulni a közösségi politikákban meghatározott célkitűzések, valamint a lengyelországi nemzeti környezetvédelmi stratégi-

Mélyszivattyúk üzembe helyezése az új dodrzycai víztisztítóban (Lengyelország)

ák és politikák végrehajtásához. Az OP végrehajtása révén haladást lehet elérni az ún. „függetlenítési elv” – vagyis a kibocsátási szintek és az energiaigény gazdasági fejlettségtől való függőségének elválasztása – terén.

A program azt is lehetővé teszi Lengyelország számára, hogy teljesítse az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos célkitűzéseket, amelyeket az Európai Unió 2007-ben határozott meg. Ezt olyan tevékenységek támogatásával biztosítják majd, amelyek célja az energiaágazat hatékonyságának növelése, a megújuló energiák használatának ösztönzése, a fenntartható közlekedési rendszerekbe

való beruházás, és adott esetben annak vizsgálata, hogy egy-egy konkrét tevékenység hogyan hat a kibocsátások csökkentésére.

További információk:
<http://www.pois.gov.pl>

Kelet-Anglia a fenntartható fejlődés és a megújulóenergia-hasznosítás élvonalában

Jó úton egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé

Kelet-Anglia azon kevés európai régiók egyike, amelyeknek előreláthatólag sikerül megvalósítaniuk azokat a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére vonatkozó szigorú célkitűzéseket, amelyeket az Európai Bizottság az éghajlatváltozás megakadályozására és a megújuló energiaforrások támogatására irányuló legújabb javaslatcsomagjában megfogalmazott. A régió egyedülálló módon részese egy 110 millió eurós ERFA-programnak, amelyik a CO₂-kibocsátás csökkentését és a gazdasági növekedés fellendítését szolgálja.

Danuta Hübner biztosasszony látogatást tesz az OrbisEnergy építkezésén 2008 januárjában

„Ez egy úttörő kezdeményezés” – jelentette ki Richard Ellis, a Kelet-angliai Fejlesztési Ügynökség (East of England Development Agency, EEDA) elnöke látogatók egy csoportja előtt – akik között ott volt Danuta Hübner biztosasszony is –, amikor januárban körbevezette őket az épülő OrbisEnergy központban. A projekt 3,6 millió eurós támogatásban részesült a 2. célkitűzéshez kapcsolódó ERFA-program jóvoltából. A Nagy-Britannia legkeletibb pontján, a Lowestofti Ness Pointnél épülő OrbisEnergy ideális helyzetnél fogva a szél-, hullám- és árapályenergia-termelés kelet-angliai központja kíván lenni. A parttól mindössze 30 méternyire, cölöpökön álló ötemeletes épületből pazar kilátás nyílik a tengerre. A mostohább időjárás ellen az épületet áteresztő eső elleni burkolat védi, és az árnyékolást is úgy tervezték, hogy az erős tengerparti napsugárzás ne zavarja az ott dolgozókat. A napenergiát használó fűtési rendszernek köszönhetően kisebb lesz az éves hőmérséklet-ingadozás, és hatékony, önszabályozó energiafelhasználás jellemzi majd a betonépületet. Az üzemeltetéshez szükséges energiát

a helyi ellátású, faaprólék-tüzelésű biomasszakazán szolgáltatja. Az épület 2008 nyarán nyitja meg kapuit, rugalmas kialakítású irodahelyiségeket, tanácskozó- és konferenciatermeket biztosítva több mint 30 olyan kis- és középvállalkozás számára, amelyek a dinamikusan fejlődő megújulóenergia-iparban tevékenykednek. „Az OrbisEnergy a gazdasági növekedés katalizátora lesz, és alapvető szerepet fog játszani Lowestoft és Great Yarmouth térségének gazdasági fellendülésében” – nyilatkozta Lisa Davidson, az EEDA kommunikációs igazgatója.

Vezető helyzetben a brit megújulóenergia-piacon

Az Egyesült Királyságon belül Kelet-Anglia vezető pozícióval rendelkezik a tengeri szélenergia piacán. A régiót a Wash-öböl és a Temze torkolatvidéke határolja, két olyan vidék, ahol a partmenti szél erőssége számának növelésére irányuló nagyszabású beruházások várhatók. A térségben az elkövetkező 8 évben több mint 6 GW-tal tervezik

Tengeri szélenergia felállítása

növelni a tengeri szélenergia-kapacitást. Lowesoft és Great Yarmouth kikötői kulcsfontosságúak a tervezett fejlesztések szempontjából. Mindkét kikötőnek fontos szerep jutott a Scroby Sands-i szélörműtelep létrehozásában, amely az egyik első üzleti céllal létrehozott szélörműpark volt az Egyesült Királyságban. A Scroby Sands-i szélörműtelep több mint 36 000 háztartás ellátására elegendő energiát termel, 65 000 tonnát meghaladó mértékben csökkentve ezáltal a szén-dioxid-kibocsátást.

A régió egyben az Egyesült Királyság legfőbb földgázlelőhelye is. Lowestoft és Great Yarmouth kikötői az elmúlt 40 évben tevékenyen részt vettek az Északi-tenger déli részén húzódó földgázmezők kiaknázásában. „A földgáziparban szerzett ismeretek és tapasztalatok közvetlenül hasznosíthatók a tengeri szélenergia-iparban. A régióban több olyan offshore kőolaj- és földgázipari vállalat van, amelyek újabban sikerrel próbálkozik tengeri szélenergia-termeléssel is” – jelentette ki Richard Ellis, az EEDA elnöke.

A régió, amelyik jelenleg is a legmagasabb megújuló energiahányaddal rendelkezik Angliában, vállalta, hogy 2010-re villamosenergia-szükségletének 14%-át megújuló energiaforrásokból fedezi. A kelet-angliai előzetes tervezet 2020-ra 44%-ban határozza meg a megújuló energiahányad régióon belül elérendő értékét, ami messze túlmutat az országos célkitűzéseken. Abból a 371 MW-nak megfelelő energiamennyiségből, amelyet a régió 2010-ig tengeri szélenergia-projekttekből előirányzott, 288 MW-nyi már részben biztosított vagy jóváhagyásra került.

Ami a jövőt illeti, egyes becslések szerint az Egyesült Királyság villamosenergia-szükségletének negyedét hullám-, illetve árapályenergiából lehetne fedezni, ám egyelőre mindkét ágazat gyerekcipőben jár. A kelet-angliai régió több pénzt fektet kutatásba és fejlesztésbe, mint a többi egyesült királyságbeli vagy a legtöbb európai régió. Ezáltal abban a

3 kérdés

David Morrallhoz

A Kelet-angliai Fejlesztési
Ügynökség (EEDA) európai és
nemzetközi igazgatója

- **Morrall úr, az uniós régiók többsége nem fektet ekkora hangsúlyt az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra. Mi késztette Kelet-Angliát arra, hogy így tegyen?**

Van egy nagyon fontos gazdasági érv, amely e mellett a program mellett szól. Régióinkban nagyon egészségesen működik és növekedést produkál az az üzleti ágazat, amely a megújuló energia és a környezetbarát technológiák fejlesztését tűzte zászlajára. Az érintett vállalatok élen járnak az új technológiák kifejlesztésében, és nagyon fontos, hogy mi az ő szaktudásukat a régió gazdasága szempontjából központi jelentőségűnek tekintjük, és tovább növeljük. Ráadásul Kelet-Anglia alacsonyban fekszik, ezért különösen ki van szolgáltatva az éghajlatváltozás hatásainak – ezért számunkra abszolút létfontosságú, hogy hosszú távon fenntartható módon biztosítsuk gazdasági növekedésünket.

- **Ön korábban a GO-East, Kelet-Anglia 2000–2006-os 2. célkitűzés alá tartozó programjának irányító hatóságánál volt európai igazgató. Most az EEDAnál kezdett dolgozni, a 2007–2013-as időszakra szóló új, „versenyképességi” programban. Milyen összefüggést lát a két program között az alacsony szén-dioxid-kibocsátás szempontjából?**

A korábbi programot 1999-ben dolgoztuk ki, és azóta hatamasat változott a világ. Ha akkoriban az alacsony szén-dioxid-kibocsátást állítottuk volna a programunk középpontjába, biztos vagyok benne, hogy meglehetősen vegyes lett volna a fogadtatása. Ettől függetlenül már egy ideje felismertük ennek jelentőségét Kelet-Anglia számára, ezzel magyarázható, hogy a 2. célkitűzés alatt futó programunk keretében olyan beruházásokat támogattunk, mint az OrbisEnergy, és már a 2000–2006-os programon belül nagyfokú elkötelezettséget tanúsítottunk a fenntarthatóság iránt. Erős alapokról indul tehát az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra vonatkozó ERFA-támogatású 2007–2013-as programunk, amely összhangban áll a szélesebb értelemben vett – a 2007–2013-as programozási időszak szempontjából meghatározó – lisszaboni kötelezettségvállalással is.

- **A Londontól alig kőhajításnyira fekvő Kelet-Anglia egy igen dinamikus régió, ahol figyelemreméltó növekedés várható a 2021-ig tartó időszakban. Összegeztethető-e ez a nagy növekedés az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság célkitűzéseivel?**

A két dolog nem választható el egymástól. A nagyfokú növekedés különleges kihívásokat és gazdasági lehetőségeket hoz magával. Az új program révén igyekeznünk gondoskodni arról, hogy a növekedés fenntartható legyen, ugyanakkor arról is, hogy maximálisan ki tudjuk használni a gazdasági lehetőségeinket. Szeretnénk meghatározó szerepet játszani a szakpolitika alakításában, és én meg vagyok győződve annak fontosságáról is, hogy az új program során megszerzett tudásunkat és tapasztalatainkat meg tudjuk osztani Európa egyéb részein található régiókkal és partnereinkkel.

helyzetben van, hogy más régióknak is megfelelő segítséget tud majd nyújtani a megújuló tengeri energiaforrások éppen csak kibontakozófélben lévő hasznosítása terén.

Konszenzuskeresés

Kelet-Anglia, melynek lendületes gazdasági fejlődését a fővárosához fűződő szoros kapcsolat is elősegítette, 5,5 millió embernek ad otthont. A 2021-ig tartó időszakban a régió még nagyobb gazdasági növekedés elébe néz. Ennek részeként 500 000 új otthon épül, 450 000 új munkahely jön létre, és várhatólag 6 millióra emelkedik a lakosság száma. Alacsony fekvésének, a viszonylag kevés éves csapadékmennyiségnek és kiterjedt partvidékének köszönhetően Anglia keleti része földrajzilag különösen ki van szolgáltatva az éghajlatváltozás veszélyeinek. Ezért életbevágóan fontos, hogy a gazdasági növekedéssel párhuzamosan a régió tekintettel legyen az ún. „szénlábnomára” is. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság támogatásával biztosítható, hogy a növekedés a 2007–2013 közötti időszakban és azt követően is a régió számára kívánatos és fenntartható módon menjen végbe. 2007. szeptember 3. és november 26. között széles körű konzultációra került sor a regionális gazdasági stratégia tervezete kapcsán. Több mint 200 hivatalos írásbeli reagálás érkezett az EEDA-hoz. Közel 180 szervezet képviselőjében mintegy 270 ember vett részt különböző műhelymegbeszéléseken. Helyi és regionális partnerszervezetek és képviselők részvételével 80 egyeztető tárgyalás zajlott le. A visszajelzéseket a 12 hetes konzultációs időszak alatt az EEDA összegyűjtötte és rögzítette.

Az egyeztető folyamat kapcsán Richard Ellis a következőket nyilatkozta: „Az elkövetkező néhány hónapban szándékunk szerint számbavesszük az új adatokból és elemzésekből levonható következtetéseket, és a munka részeként további vizsgálatokat végzünk az egyes növekedési szintek felvetette környezeti és lakásépítési korlátokra vonatkozóan. Hatalmas és egyben izgalmas kihívás partnerek segítségével létrehozni egy olyan tervet, amely képes növelni a régió termelékenységét, ugyanakkor segít megbirkózni az éghajlatváltozással, és biztosítja, hogy a vállalkozások élni tudjanak egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság kínálta lehetőségekkel”. Jelenleg a visszajelzések elemzése folyik, a végleges regionális gazdasági stratégia közzététele nyárra várható. Az Egyesült Királyság Fenntartható Fejlődési Stratégiája¹ és a legfrissebb uniós szénkibocsátás-csökkentési javaslatok fényében,

Fenntarthatóság az Északi-tengeren

2000 és 2007 között a kelet-angliai régió két INTERREG IIIB együttműködési projektben is részt vett más északi-tengeri régiókkal a fenntartható fejlődés témájában.

A **POWER** (tengeri szélenergiát hasznosító régiók támogatása), egy északi-tengeri kompetenciahálózatot hozott létre a tengeri szélenergia témájában, fórumot teremtve ezáltal a szélenergiát leginkább kihasználó tengerparti régiók szervezetei számára. A POWER keretein belül Suffolk megye tanácsa és kelet-angliai partnerek működtek együtt német, dán, holland és flamand szervezettel. A projekt megítélése kiváló volt, regionális, nemzeti és uniós szintű szemináriumok és konferenciák tucatjain ismertették eredményeit. Kelet-Anglia számára a legfontosabb eredmények a következők voltak: egy erős nemzetközi szélenergia-alapú ipari hálózat kialakítása, jó néhány rendkívül sikeres nemzetközi kapcsolatépítési fórum, a szélenergiái ellátási láncsal kapcsolatos tanulmányok kiadása, valamint egy szélenergiával kapcsolatos mesterkurzus szervezése a lowestofti főiskolán.

A **SmartLIFE** elnevezésű nemzetközi kísérleti projekt a Cambridgeshire-i megyei tanács vezetésével zajlott, együttműködésben a svéd Malmö városának környezetvédelmi osztályával, illetve a hamburgi TuTech Innovation GmbH-val (Németország). A SmartLIFE figyelmének középpontjában az építőipar terén megfigyelhető – a megfizethető, ugyanakkor környezeti szempontból fenntartható új lakások építésének útjában álló - készség- és kapacitáshiány állt. A projekt résztvevői számtalan képzésen szerezhettek új ismereteket és képesítést. Mintegy 2 500 gyakornoknak nyílt alkalma megismerni a SmartLIFE segítségével létrehozott központokat. A projekt jó néhány környezetvédelmi elismerésben részesült, és a 2008-as „RegioStars” díj várományosainak listájára is felkerült.

A lutoni „Innovációs és üzleti bázis”

(1) A Kiotói Jegyzőkönyv értelmében az Egyesült Királyság nemzetközi célkitűzése az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére 2008 és 2012 között 12,5%. Az Egyesült Királyság belső célkitűzései ennél is ambiciózusabbak: az 1990-es szinthez képest 2010-ig 20%-kal, 2050-ig mintegy 60%-kal tervezik csökkenteni a szén-dioxid-kibocsátást.

A gazdálkodói tulajdonban lévő Camgrain magtározó üzem évi 1000 tonnával csökkenti szén-dioxid-kibocsátását

valamint az ilyen irányú fejlesztések támogatása terén megnyilvánuló regionális képességekbe vetett bizalomnak megfelelően, széles körű támogatásnak örvend egy olyan elképzelés, amely a régióban alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság megvalósítását tűzi ki célul.

Környezetvédelmi klaszter Peterborough-ban

A 160 000 lakosú Peterborough az Egyesült Királyság „környezetvédelmi fővárosa” címére pályázik. A város 300 környezetgazdálkodási cégnek és számos környezetvédelmi szervezetnek ad otthont, köztük a Brit Gazdasági és Környezetgazdálkodási Fejlesztési Központnak (*UK Centre for Economic and Environmental Development, UK CEED*). A nagyszámú vállalkozásnak és szervezetnek köszönhetően létrejött egy környezetvédelmi klaszter, ami a környezetvédelem terén még átfogóbb eredményekhez vezetett. A tagokat illetően rendkívül széles a skála: a kormányzati politikát tanácsokkal segítő közképviseletek, hulladékhasznosításban érdekelt vállalatok, élenjáró technológiákat kidolgozó és alkalmazó cégek, valamint világviszonylatban elismert tanácsadó irodák egyaránt megtalálhatók köztük.

A klaszter több mint 4 500 alkalmazottat foglalkoztat, és 5%-ot meghaladó a részesülése a város GDP-jéből. Az újonnan induló környezetvédelmi vállalkozások támogatására és kezdeti gyámolítására a közelmúltban nyílt egy innovációs központ. A vasúti pályaudvar közelében „zöld negyed” létrehozását tervezik, melyben 25 000 m² alapterületű, alacsony szénkibocsátású irodaépület és egy környezetbarát áruház épül majd. Akárcsak a lowestofti OrbisEnergy központ vagy a lutoni Innovációs és Üzleti Bázis (*Innovation and Business Base*) esetében, ezek az ERFA támogatásával megvalósuló új létesítmények Peterborough-ban is alapvető szerepet játszanak a térség fejlesztésében. Az infrastruktúraépítés és a tag értelemben vett városfejlesztés között fennálló szoros kapcsolatot a regionális fejlesztési stratégia újabb fontos aspektusa. „A gyorsan fejlődő Kelet-Anglia sok tekintetben úttörő szerepet játszik a régió alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságként történő felvirágoztatásában” — zárja mondandóját David Morral

Bővebb információ: <http://www.eeda.org.uk/>

Kelet-Anglia ERFA-támogatású versenyképességi programja (2007-13)

Kelet-Anglia régiója, melyet Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk és Suffolk megyék alkotnak, közel 110 millió eurós támogatásban részesül az EU „versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzése keretében. A 2. célkitűzés alá tartozó korábbi (2000–2006-os) program helyébe, melynek középpontjában a gazdasági szerkezetátalakítás állt, most az új kelet-angliai ERFA-támogatású versenyképességi program lép, mely az uniós forrásokat a régiószerte elérhető fenntartható növekedési lehetőségekre összpontosítja.

A program céljai közé tartozik:

- A tudásalapú társadalom fejlesztése több és jobb minőségű munkahely teremtése céljából, a gazdaság soha nem tapasztalt mértékű növekedése közepette.
- Az innováció, a vállalkozói szellem és a tudásalapú társadalom növekedésének ösztönzése, kutatás és innováció révén, új információs és kommunikációs technológiák bevonásával.
- Több és jobb munkahely teremtése, a foglalkoztatás vonzóbbá tételével, a munkavállalók és a cégek alkalmazkodóképességének fejlesztésével, valamint a humán tőkébe irányuló beruházások növelésével.
- Olyan növekedési program kidolgozása, amely tekintetbe veszi a régió szénlábnyomát, és tudatában van, hogy azt stabilizálni és csökkenteni kell.

Prioritások

A program három operatív prioritási tengellyel rendelkezik, melyek mindegyike összhangban áll a központi témával:

1) **Az innováció és a tudástranszfer előmozdítása, a termelékenység javításának szándékával** (37,3 millió euró) – a) a régió erős kutatási bázisa segítségével megvalósuló üzleti hasznosítás ösztönzése, a hatékonyság és termelékenység fokozását szolgáló környezetbarát technológiákra is kiterjedően; b) az innovációt és a termelékenységet támogatni tudó információs technológiák bevezetésének előmozdítása; c) üzleti vállalkozások és felsőfokú oktatási intézmények közötti kapcsolatok ösztönzése tudásátadás céljából.

2) **Vállalkozásösztönzés, a sikeres üzleti vállalkozások támogatása a vállalkozásindítás és -bővítés előtt álló akadályok lebontásával** (26,6 millió euró) – a) az üzleti vállalkozások finanszírozási lehetőségeinek javítása, különös tekintettel az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra törekvő vállalkozásokra; b) a vállalatok szociális elkötelezettségének támogatása, különös tekintettel az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra törekvő vállalkozásokra; c) induló vállalkozások támogatása, különösen a vállalkozói szférában alulreprezentált csoportok (nőek, etnikai kisebbségek, migráns közösségek stb.) körében; d) dinamikus fejlődő üzleti vállalkozások támogatása; e) környezetbarát technológiák és a megújuló energiával kapcsolatos területek fejlesztése; f) olyan vállalatvezetési és operatív gyakorlatok ösztönzése, amelyek lehetővé teszik a vállalkozások szénlábnyomának csökkentését.

3) **Fenntartható fejlődés, termelés és fogyasztás biztosítása** (42,6 millió euró) – a) alacsony szén-dioxid-kibocsátású helyi munkahelyek teremtésének, illetve a vállalkozások növekedésének támogatása városi és vidéki területeken egyaránt; b) alacsony szén-dioxid-kibocsátású építőipari és területfejlesztési megoldások támogatása; c) a források hatékony és minimális szennyezéssel járó hasznosításának ösztönzése.

Kapcsolatfelvétel: erdf@eeda.org.uk

„Tegyük El Hierro-t fenntarthatóvá” – innovatív projekt a Kanári-szigeteken az energiaszükséglet saját forrásból történő fedezésére

Juan Ruiz Alzola, a Kanári-szigetek Technológiai Intézetének (ITC) igazgatója

A Kanári-szigetek többi szigetéhez hasonlóan El Hierro is teljes mértékben külső energiaforrásokra szorul. Villamos energiáját erőművektől kapja, amelyek szennyező fosszilis tüzelőanyagokkal működnek. Bár a sziget bőséges szélenergia-forrásokkal rendelkezik, nem könnyű feladat e hatalmas potenciál kihasználása a sziget energiaellátásának biztosítására.

Komoly műszaki akadályokat kell elhárítani ahhoz, hogy a megújuló energiákat széles körben alkalmazni lehessen. Az egyik elképzelés szerint a szélenergiával működő rendszereket olyan mini vízerőművekkel kellene kombinálni, amelyekben a vizet szélenergia felhasználásával pumpálják két különböző magasságban elhelyezett tartály között. Az áramtermelés ez esetben úgy is megoldható, hogy a magasabb tartályból kifolyó víz hajtja a vízerőmű turbináit.

El Hierro kis alapterületű (278 km²), változatos domborzatú sziget. 10 500 lakosának energiaszükségletét jelenleg egy 12 MW-os dízelolajjal működő erőmű elégíti ki. Mérete, domborzati viszonyai, energiafogyasztása és hatalmas szélenergia-potenciálja miatt a sziget ideális hely egy víz- és szél-hajtású villamosenergia-előállító rendszer számára. Az El Hierro szigetre tervezett rendszerben egy szélerőmű-park termeli majd az elektromos áramot, amelyet a sziget elektromos hálózatába vezetnek a lakossági igények egy részének kielégítésére. Az elektromos hálózat felfelvőképességét meghaladó szélenergia-többlet esetén a többletenergiát arra használják, hogy a tartályok között pumpálják a vizet. Amikor nem lesz elég erős a szél az áramtermeléshez, a felső tartályban tárolt vizet a turbinákra eresztve állítják elő a szükséges áramot. A víz- és szélerőmű egy kiszámíthatatlan időközönként rendelkezésre álló erőforrást képez, folyamatos villamosenergia-forrássá alakít. Ezzel az eljárással maximálisra növelhető a szélenergia kihasználása, és minimálisra csökken a fosszilis tüzelőanyag fogyasztása.

El Hierro tanácsa, az UNELCO-ENDESA áramszolgáltató vállalat és a Kanári-szigetek kormánya az ITC segítségével nemrégiben létrehozta a „Gorona del Viento El Hierro” társaságot, amely a kombinált szél- és vízerőmű kiépítéséért és működtetéséért felel. Az ITC és az UNELCO-ENDESA már dolgo-

zik az erőmű felépítését és üzemeltetését előkészítő műszaki terveken. Ez a projekt komoly technológiai kihívás, amely a maga nemében a világon egyedülálló. Az energiaforrások diverzifikációjáért és megóvásáért felelős intézet (IDEA) részvétele további hozzáadott értékkel gazdagítja a projektet, és segít ennek az ötletnek a közeli jövőben történő megvalósításában.

A szél- és vízerőmű (melynek költségeit 54 millió euróra becsülik) összesen 10 MW elektromos áramot fog előállítani, 6 000 tonnával csökkentve az éves olajfogyasztást, szükségletlenül téve, hogy hajóval kelljen olajat szállítani a szigetre. Működésének köszönhetően ráadásul minden évben 20 000 tonnával kevesebb CO₂ fog a légkörbe jutni.

Az „El Hierro: 100%-ban megújuló energia” elnevezésű projektet az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozza, az ITC koordinálja, és El Hierro tanácsán kívül öt egyéb európai intézmény vesz részt benne. Egy tanulmány is készül majd a sziget energetikai szempontú önellátásához szükséges stratégiákról, illetve annak lehetőségeiről, hogyan volna átvihető ez a nagyszabású projekt más szigetekre Európában vagy a világ egyéb térségeiben. A stratégiák az energiatakarékossággal kapcsolatos tudatosságra, valamint az egyéb megújuló energiaforrások (mint a hőenergia és a napenergia), illetve a szigeten keletkező sokféle biomassa és szerves hulladék használatára is kiterjednek. Ez a megújulóenergia-projekt a tiszta, megújuló forrásokon alapuló önálló energiarendszerek terén világelsővé fogja tenni El Hierro szigét, és ezáltal hozzájárul a környezetvédelemmel összhangban álló gazdasági és társadalmi fejlődés ösztönzéséhez.

Bővebb tájékoztatás:
itc@itccanarias.org

Átfogó kép a teljes rendszerről

INTERREG IIIA SPANYOLORSZÁG/PORTUGÁLIA

Támogatás a parafaágazatnak

Összköltség: 2 106 435 euró
EU-s hozzájárulás: 1 579 827 euró

„A parafa San Mamede és San Pedro hegylánc környezeti és területi egységének fő forrása. Ez a 8 500 km²-nyi terület az Ibériai-félsziget dél-keleti részén található, Alentejo és Extremadura régiók határán. E területen több mint 120 kisvállalkozás tűnhet el, ha megszűnik az igény hagyományos tevékenységük, a borosüvegekhez használatos parafadugók készítése iránt. A veszély elhárítására indított »Corchica« nevű, határokon átnyúló együttműködési program az ágazat, a terület és a piac jobb megismeréséhez vezetett. A projekt keretében promóciós tevékenységet is végeztek, támogatták a gyártók közötti együttműködést, és technikai segítséget nyújtottak a cégvezetés terén. Ez a megközelítés egy stratégiai terv kidolgozásával, és az Extremadurában 2008-ra tervezett »parafaklaszter« létrehozásával érte el a csúcspontját.”

Fatima Cano, projektfelelős, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Írország/Észak-Írország

„Életjelek”: a környezettudatosság növelése iskolások körében

Összköltség: 532 140 euró
EU-s hozzájárulás: 399 105 euró

„Ennek a 2005–2006-os együttműködési projektnek a keretében elkészült egy PDA-technológiát támogató szoftver, valamint egy webalapú geoinformációs adatbázis a Blackwater, Foyle és Melvin folyók – Észak-Írország és az Ír Köztársaság határán található – vízgyűjtő területeinek időjárásáról, a folyók vízminőségéről, áramlásairól és élőhelyeiről. Iskolás gyerekek minden hónapban megfigyeléseket végeztek az iskolájuk közelében, majd az adatokat bevitték a honlapon lévő adatbázisba. A gyerekek összehasonlíthatták adataikat az adott folyó medencéjében található más iskolák adataival. Közös tanulmányutak erősítették a közösségen belüli kapcsolatokat és a gyerekek helyi természeti források iránti felelősségérzetét. A projekt fokozta a környezettudatosságot a gyerekek körében, és új technológiákat tett elérhetővé az elzárt vidéki iskolák és közösségek számára.”

Gretta McCarron, projektvezető
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Kelet

Egy bezárt hulladéklerakó átalakítása

Összköltség: 4 500 000 euró
EU-s hozzájárulás: 3 240 000 euró

„Az IUWMM (integrált városi hulladékkezelési modell) együttműködési projekt 14 regionális és helyi hatóság részvételével zajlott, amelyek megosztották egymással a hulladékgazdálkodás terén bevált helyes gyakorlatokat. Az egyik esettanulmány középpontjában egy Lipcse (500 000 lakos) déli részén található öreg, bezárt hulladéklerakó áll. A múltban körülbelül 3,8 millió m³ hulladékot helyeztek itt el. A hulladéklerakó nem felelt meg az európai környezetvédelmi előírásoknak, különösen a talajvízvédelem és a hulladéklerakó gáz kibocsátása szempontjából. Első lépésben felmérték a környezetet fenyegető kockázatokat. Ezt követően megterveztek a hulladéklerakó újjáépítését, minimálisra csökkentve a hulladéklerakón keresztül szivárgó csurgóvíz mennyiségét, regenerációs célokra használva a hulladéklerakót a hulladéklerakóból származó gázokból pedig - napenergia felhasználásával – energiát termeltek. A hulladéklerakót végül befedték egy vízzáró rendszerrel (26 hektár), melyet később növényekkel ültettek be.”

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Balti-tenger

Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz a balti-tengeri térségben

Összköltség: 2 246 822 euró
EU-s hozzájárulás: 1 399 616 euró

„Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás nagyon fontos szerepet játszik a fenntartható területfejlesztésben. Az »Útban az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás felé a balti-tengeri térségben« projekt a legújabb a teljes Baltikumot átfogó alkalmazkodási projektek (SEAREG és ASTRA) sorában, amelyeket a finnországi földtani szolgálat vezetésével, számos helyi és regionális hatóság és kutatóintézet együttműködésével folytattak. A gyümölcsöző interdiszciplinális együttműködés lehetővé tette olyan városok számára, mint a finnországi Espoo vagy a lengyelországi Gdansk, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást belefoglalják a jövőbeni földhasználat-tervezésbe.”

Philipp Schmidt-Thomé,
Finnországi Földtani Szolgálat (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

„A régiókért dolgozunk – Az EU regionális politikája 2007–2013”

„A régiókért dolgozunk. Az EU regionális politikája 2007–2013” címmel új kiadvány áll az érdeklődők rendelkezésére a közösség összes hivatalos nyelvén. A 36 oldalas broszúra tájékoztatást nyújt az EU regionális politikájának működéséről, a közlekedés, az innováció, a természeti és az épített környezet fejlesztésének támogatásáról az Unió régióiban és városaiban. A kiadványban a régiók közötti együttműködésről, a programok értékeléséről, az auditokkal, ellenőrzéssel, illetve kommunikációval kapcsolatos elvárásokról is szó esik. Számadatok nyújtanak tájékoztatást arról, hogy (EU-s forrásokból) mekkora összegek, milyen célokra állnak rendelkezésre a 27 uniós tagállamban az elkövetkező évek során.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

